

Utvärdering av Religion och integration för ökad kunskap och kompetens år 2006

- Ett SKR-projekt kring migration och integration

Sammanfattning

Detta är en utvärdering av arbetet under år 2006 inom SKRs projekt Religion och integration för ökad kunskap och kompetens. Projektets syftar till att stärka kyrkornas kunskap kring migrations- och integrationsfrågor och består av två delar:

1. Kurser kring integration- och migrationsfrågor för anställda och ideellt engagerade i lokala församlingar runt om i Sverige.
2. Temagrupp kring religionens roll och betydelse för flyktingmottagande och integrationsarbete i Sverige, med företrädare från myndigheter och trossamfund.

Måluppfyllelse för kursverksamheten

SKR har med god marginal nått huvudmålen för kursverksamheten under år 2006:

- Fler än 75 % av de församlingar varifrån någon deltagit i en utbildning uppger att de stärkt sitt arbete med flyktingar och asylsökande.
- Fler än 75 % av de som deltagit i en utbildning uppger att de fått användning för sina kunskaper och att de upplever sig ha höjt sin kompetens.
- En mycket stor andel av kursdeltagarna anser att kursverksamheten har ökat kyrkornas engagemang, genomslag och trovärdighet i den flyktingpolitiska debatten.

Utvärderingen visar att kurserna hållit en hög nivå och svarat mot ett kunskapsbehov hos lokalt engagerade församlingsrepresentanter. Deltagarna beskriver kurserna som en viktig mötesplats för idé- och erfarenhetsutbyte mellan lokalt aktiva på olika orter. 93 % av deltagarna uttrycker att de är nöjda eller mycket nöjda med den kurs de gått.

Samtidigt som huvudmålen för kursverksamheten har nåtts har inte samtliga delmål uppfyllts. Fem grundkurser har som planerat genomförts men antalet deltagare var inte som tänkt 350 personer utan 250-300 deltagare. Den planerade grundutbildningen riktad till kyrkoledare och förtroendevalda har även den genomförts. I detta fall nåddes målet om ett hundratal deltagare. SKR har inte i den utsträckning som man avsett arbetat med vidareutbildning av personer som gått projektets grundkurser för att skapa vidareinformatörer (ett mål uttryckt i projektbeskrivningen). Inom ramen för projektet skulle ett studiematerial tas fram i samarbete med studieförbunden Sensus och Bilda, men meningsskiljaktigheter kring finansieringen ledde till att samarbetet kring studiematerialet avbröts. SKR har under år 2006 på egen hand arbetat fram ett studiematerial, materialet kommer dock vara färdigt först under år 2007.

Måluppfyllelse temagrupp

Projektets andra del med syfte att skapa dialog mellan myndigheter och trossamfund har inte varit lika framgångsrik som kursverksamheten. Huvudmålet för temagruppens arbete 2006 har endast delvis nåtts. En temagrupp har bildats som initierat en dialog mellan myndigheter och trossamfund. Förhoppningen var dock att få fler myndigheter att delta än Integrationsverket och Migrationsverket. Uppslutningen från de inbjudna trossamfunden har också varit varierande. Dialogen inom projektet mellan myndigheter och trossamfund har endast förts på central nivå och inte som avsett spridit sig till regional och lokal nivå. Målet att identifiera konkreta sätt att samarbeta har inte nåtts. Dialogen har förts på ett allmänt plan och framför allt handlat om att ta fram en skriftlig uppmaning till lokal samverkan för kyrkoledare och ledande myndighetspersoner att skriva under.

Kommentar kring måluppfyllelse

Av projektets två delar (kursverksamhet för SKRs medlemskyrkor samt temagrupp för bättre dialog mellan trossamfund och myndigheter) har kursverksamheten haft det avgjort bästa resultatet. Kurserna har hållit en hög nivå och fått ett mycket positivt mottagande. SKRs kurser har svarat mot ett starkt behov hos medlemskyrkornas gräsrotter om fortbildning kring asylmottagande och integrationsarbete. SKR har inte som avsett arbetat med att utbilda vidareinformatörer. Utvärderingen visar att kurserna fördjupat engagemanget hos redan engagerade medan de i liten utsträckning breddat engagemanget (fått fler engagerade). Arbetet inom projektets andra del för att skapa dialog mellan trossamfund och myndigheter har gått långsamt under år 2006. Antalet myndigheter och trossamfund som deltagit i arbetet blev färre än man från början hoppades. Arbetet inom denna del av projektet har behov av att konkretiseras. Hur ser behovet av en starkare regional och lokal dialog mellan trossamfund och myndigheter ut? Vad ska dialogen handla om? Vad krävs för att dialogen ska kunna förbättras?

Rapporten avslutas med ytterligare rekommendationer för fortsatt samarbete med målgruppen.

INNEHÅLL

Sammanfattning

Måluppfyllelse för kursverksamheten.....	2
Måluppfyllelse temagrupp	2
Kommentar kring måluppfyllelse.....	3
Inledning	5
Uppdragsgivare och utförare.....	5
Syfte.....	5
Om projektet.....	5
Om kursverksamheten inom projektet	6
Om projektets temagrupp	6
Genomförande av utvärderingen.....	7
Utvärdering av kursverksamheten	7
Utvärdering av projektets temagrupp	7
Resultat.....	7
Resultat av projektets kursverksamhet	7
Resultat av projektets temagrupp	10
Kommentar kring resultatet	11
Behov av avgränsning.....	12
Behov av samordning.....	12
Behov av konkretisering.....	12
Fortsatt prioritering av redan engagerade	12
Geografisk spridning & samfundsspridning	12
SKR som avsändare.....	12
Bilaga 1 – Exempel på program från en grundkurs	13
Bilaga 2 – Exempel på program från en fördjupningskurs	15
Bilaga 3 – Enkät om SKRs kursverksamhet år 2006 kring integrations- och migrationsfrågor.....	17

Inledning

Detta är en utvärdering av arbetet under år 2006 inom SKR¹-projektet Religion och integration för ökad kunskap och kompetens. Projektet syftar till att stärka kyrkornas kunskap kring migrations- och integrationsfrågor. Arbetet består av två delar:

1. Kurser kring integration- och migrationsfrågor för anställda och ideellt engagerade i lokala församlingar runt om i Sverige.
2. Temagrupp kring religionens roll och betydelse för asylsökande och flyktingar i Sverige med företrädare från myndigheter och trossamfund.

Dokumentet inleds med en redovisning av utvärderingens uppdragsgivare och syfte, följt av en kort sammanfattande beskrivning av arbetet inom projektet under år 2006. Därefter redovisas resultatet av arbetet. Utvärderingen avslutas med rekommendationer inför det framtida arbete med målgruppen.

Uppdragsgivare och utförare

Beställare av utvärderingen är Peter Carlsson, projektledare för Religion och integration för ökad kunskap och kompetens på SKR. Studien är utförd av Olle Wiklund, Roslagen relationship management under perioden april till maj 2007.

Syfte

Utvärderingen har gjorts med två syften:

- I. Utvärdering av resultatet av SKRs arbetet
 - Uppfyllelse av de mål som formulerats för kursverksamheten och temagruppens arbete.
 - Andra eventuella resultat av arbetet som inte formulerats som mål för projektet.
- II. Kartläggning av faktorer som påverkat resultatet

Utvärderingen omfattar även rekommendationer för fortsatt arbete med målgruppen.

Om projektet²

SKR har under lång tid i olika former arbetat med frågor om migration och integration både i Sverige och genom internationella nätverk. På senare år är Påskuppropet 2005 det mest kända exemplet på kyrkornas gemensamma arbete med dessa frågor. SKR har sedan några år en arbetsgrupp för migration och integration med personer som sammantaget står för en stor del av kyrkornas kompetens inom området.

SKR-projektet Religion och integration för ökad kunskap och kompetens startades under år 2006 med stöd från Europeiska Flyktingfonden. Projektet består som nämndes i inledningen av två delar. Dels kursverksamhet kring integration och migration med lokalt engagerade inom SKRs medlemskyrkor som främsta målgrupp, dels en temagrupp mellan myndigheter och trossamfund kring religionens roll i integrationsarbetet.

¹ Sveriges Kristna Råd

² Källa: www.skr.org

Om kursverksamheten inom projektet

Under år 2006 uppger SKR att ca 250-300 personer gått något av projektets kurser. En stor majoritet av deltagarna representerar SKRs medlemskyrkor. Deltagare har varit anställda och ideellt engagerade i lokala församlingar, men representanter från stiftsnivå inom Svenska kyrkan har även förekommit. Medlemmar i lokala asylgrupper och organisationer som Amnesty, Individuell Människohjälp och Röda Korset har även deltagit liksom anställda inom den kommunala socialtjänsten.

Totalt sju kurser arrangerades under år 2006 inom ramen för projektet, sex grundkurser samt en fördjupningskurs på temat integration. Under kurserna fungerade i första hand representanter från SKRs arbetsgrupp för migration och integration som föreläsare och resurspersoner.

Grundkurserna omfattade två dagar med ett liknande upplägg. Programmet innehöll moment som den nya flyktinglagstiftningen, familjeåterförenings- och anknytningsregler, rollen som stödperson, samt fallstudier i form av olika asylärenden (för exempel på program vid en grundkurs se bilaga 1).

Arrangerade grundkurser år 2006:

- 16-17 feb 2006, Falun
- 11-12 maj 2006, Malmö
- 18-19 sep 2006, Göteborg
- 10-11 nov 2006, Luleå
- 28-29 nov 2006, Stockholm (var tänkt som fördjupningskurs kring Nya utlänningslagen, men kom att bli väldigt lik en grundkurs)
- 5-6 dec 2006, Jönköping

Under år 2006 arrangerade projektet även en tvådagars fördjupningskurs på temat integration i Linköping 14-15 september 2006. Kursen omfattade bland annat interaktiva övningar kring begreppet integration, introduktion av personer som nyligen fått uppehållstillstånd, integrationens teologi, samt praktiska exempel på integrationsarbete (för programmet i sin helhet se bilaga 2).

Om projektets temagrupp

Vid sidan om kursverksamheten har projektet även omfattat bildandet av en temagrupp med kompetens kring religionens roll i integrationsarbetet. I gruppen ingår representanter från SKR, Judiska centralrådet, Sveriges Muslimska Råd, Migrationsverket och Integrationsverket.

Under år 2006 har gruppens arbete handlat om att ta fram ett dokument som ledare för trossamfund och myndigheter undertecknat under våren 2007. Dokumentet är en uppmaning och uppmantran till lokala myndighetspersoner och engagerade inom trossamfunden att söka samverka med varandra på lokalplanet.

Genomförande av utvärderingen

Utvärdering av kursverksamheten

En enkät skickades ut per e-post till samtliga kursdeltagare med aktuella mailadresser (154 aktiva e-postadresser av totalt cirka 250-300 deltagare). Antalet enkätfrågor hölls nere för att öka svarsfrekvensen som generellt är låg för enkäter. Ett påminnelseutskick gjorde för att höja svarsfrekvensen ytterligare. Av de 154 personer som fick enkäten, valde 53 personer att besvara den, det vill säga en tredjedel. Detta bedöms som en tillräckligt hög svarsfrekvens för att kunna dra generella slutsatser om kursdeltagarna.

För att utvärdera kvalitativa inslag i projektmålen kompletterades e-postenkäten med telefonintervjuer med ett mindre antal kursdeltagare. Ett strategiskt urval gjordes utifrån ett antal urvalskriterier, bland annat samfundstillhörighet, befattning inom den lokala församlingen (ideellt engagerad eller anställd). Urvalet omfattade även personer engagerade på stiftsnivå inom Svenska kyrkan samt anställda inom kommunala myndigheter, som till exempel socialtjänsten. Totalt gjordes 22 telefonintervjuer. Intervjuerna utgick från ett antal grundfrågor som fastställdes efter godkännande av SKR.

Utvärdering av projektets temagrupp

Målen för temagruppens arbete under år 2006 har utvärderas genom telefonintervjuer med samtliga 8 representanter i temagruppen (undantag en representant som inte var nåbar på grund av utlandsvistelse).

Resultat

Nedan följer en redovisning av resultatet av arbetet under år 2006 inom Religion och integration för ökad kunskap och kompetens. Resultat har mätts utifrån målen i SKRs projektbeskrivning. Först redovisas resultatet av kursverksamheten, därefter resultatet av temagruppens arbete.

Resultat av projektets kursverksamhet

Under år 2006 har cirka 250-300 personer gått någon av projektets kurser. Sju stycken kurser (6 grundkurser och 1 temakurs kring Intergration) har arrangerats med geografisk spridning från Luleå i norr till Malmö i söder. Grundkurserna har fokuserat på den nya asylstiftningen men även omfattat andra moment med koppling till asylmottagande (se bilaga 1 för exempel på program).

Kursdeltagare har företrädesvis varit anställda och lokalt engagerade inom SKRs olika medlemskyrkor. Representanter från lokala myndigheter (t ex socialtjänsten), samt ideella organisationer utanför den kyrkliga sfären (t ex Rädda barnen) har även förekommit.

Måluppfyllelse av huvudmål för kursverksamheten 2006

Den enkät som skickats till samtliga kursdeltagare med anledningen av utvärderingen visar på ett mycket positivt mottagande av kurserna (för en fullständig sammanställning av enkäten se bilaga 3).

SKR har med god marginal nått de huvudmål som formulerades för kursverksamheten under år 2006:

- Fler än 75 % av de församlingar varifrån någon deltagit i en utbildning uppger att de stärkt sitt arbete med flyktingar och asylsökande.
- Fler än 75 % av dem som deltagit i en utbildning uppger att de fått användning för sina kunskaper och att de upplever sig ha höjt sin kompetens.
- Kursdeltagarna anser att kursverksamheten har ökat kyrkornas engagemang, genomslag och trovärdighet i den flyktingpolitiska debatten.

Enkätsvaren tillsammans med tjugotalet telefonintervjuer med kursdeltagare visar att kurserna hållit en hög nivå och svarat mot ett kunskapsbehov hos lokalt engagerade församlingsrepresentanter. Kursverksamheten lyfts också fram som en viktig mötesplats för idé- och erfarenhetsutbyte mellan lokalt aktiva på olika orter.

Måluppfyllelse av delmål för kursverksamheten 2006

Samtidigt som huvudmålen för kursverksamheten år 2006 har nåtts har projektet inte uppnått samtliga delmål för det gångna året. Målet att erbjuda vidareutbildning till personer som gått någon av projektets grundkurser har inte uppfyllts. I projektets delmål beskriver SKR vidareutbildning inom tre teman: Asyllagstiftning, Möte med människor i utsatta situationer och Integration. Kurser på dessa teman har arrangerats men varit öppna för personer som inte gått projektets grundkurser. Man har inte heller aktivt arbetat med att deltagare som gått en fördjupningskurs ska kunna fungera som vidareutbildare, vilket också var ett mål som formulerades. Däremot har projektet uppfyllt målet om en specialdesignad grundkurs för kyrkoledare och förtroendevalda. En kursen hölls i samband med SKRs årsmöte år 2006. Avsikten var även att producera ett studiematerial i samarbete med Sensus och Bilda. Detta har inte skett. Meningsskiljaktigheter kring finansieringen ledde till att samarbetet kring materialet avbröts. SKR har under år 2006 på egen hand arbetat fram ett studiematerial som kommer vara färdigt under år 2007.

- Delmål 1: Under 2006 vid fem olika kurstillfällen ge sammanlagt 350 personer grundutbildning i frågor som rör migration som globalt fenomen, hela den svenska asylprocessen - som vid bifall följs av frågor som rör familjeåterförening, integration i det svenska samhället och eventuell framtida återvandring, och som vid avslag följs av frågor som rör återvändande eller gömmande, och slutligen rollen som stödperson och hjälpare. 90 % av deltagarna i kursen skall vid skriftlig utvärdering uttrycka att de är nöjda eller mycket nöjda med kursen.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet har i det närmaste nåtts. Fem grundkurser har hållits med ca 250-300 deltagare år 2006. I en minienkät som SKR genomförde i direkt anslutning i slutet av varje kurs ger 93% av deltagarna det sammanfattande betyget bra eller mycket bra för den kurs de gått. Den e-postenkät som skickats till samtliga kursdeltagare visar på ett mycket positivt mottagande av kurserna. Detta stöds även av genomförda telefonintervjuer med kursdeltagare.

- Delmål 2: Under 2006 vid ett kurstillfälle ge 30 personer som gått grundutbildningen vidareutbildning i asyllagstiftning. Dessa personer skall sedan också kunna fungera som utbildare i sin tur. 90 % av deltagarna skall vid skriftlig utvärdering uttrycka att de är nöjda eller mycket nöjda med kursen. 50 % av deltagarna skall själva hålla i kurser efter kursens slut.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet ej nått. Någon vidareutbildning i asyllagstiftning för personer som gått en av projektets grundkurser har ej arrangerats. En fördjupningskurs i asyllagstiftning arrangerades av SKR i Stockholm i november 2006. Men kursen kom i praktiken att bli en grundkurs utifrån deltagarnas förkunskaper (det bör samtidigt nämnas att samtliga projektets grundkurser handlat om den nya asyllagstiftningen och rört sig på en hög kunskapsnivå). Projektet har inte arbetat med att skapa vidareutbildare. Kursdeltagare har inte hållit egna kurser som ett resultat av SKRs kursverksamhet.

- Delmål 3: Under 2006 vid ett kurstillfälle ge 30 personer som gått grundutbildningen vidareutbildning i att möta människor i utsatta situationer. Dessa personer skall sedan också kunna fungera som utbildare i sin tur. 90 % av deltagarna skall vid skriftlig utvärdering uttrycka att de är nöjda eller mycket nöjda med kursen. 50 % av deltagarna skall själva hålla i kurser efter kursens slut.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet ej nått. En fördjupningskurs kring att möta människor i utsatta situationer hölls våren 2007 och inte som avsikten var under år 2006. Kursen riktade sig inte specifikt till personer som gått någon av projektets grundkurser. Utbildning av vidareutbildare har inte skett, kursdeltagare har därför inte hållit egna kurser.

- Delmål 4: 2006 vid ett kurstillfälle ge 30 personer som gått grundutbildningen vidareutbildning i integrationsarbete. Dessa personer skall sedan också kunna fungera som utbildare i sin tur. 90 % av deltagarna skall vid skriftlig utvärdering uttrycka att de är nöjda eller mycket nöjda med kursen. 50 % av deltagarna skall själva hålla i kurser efter kursens slut.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet ej nått. En fördjupningskurs kring integration arrangerades i Linköping 14-15 september 2006, men ej som en vidareutbildning för grundkursdeltagare. Kursdeltagare har inte fungerat som utbildare, och har ej hållit kurser efter kursens slut.

- Delmål 5: 2006 vid ett kurstillfälle ge 30 kyrkoledare och ca 60 förtroendevalda en specialdesignad grundkurs som också lägger fokus på ledarskap, arbetsätt och mediala kontakter. 90 % av deltagarna skall vid skriftlig utvärdering uttrycka att de är nöjda eller mycket nöjda med kursen.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet nått. En kurs hölls i samband med SKRs årsmöte år 2006 för ca 100 kyrkoledare och förtroendevalda. Kursen omfattade de moment som beskrivs i delmålet.

- Delmål 6: Under 2006 producera ett studiematerial i samarbete med studieförbunden Sensus och Bilda. Materialet kommer att finnas tillgängligt att ladda ner från hemsidor för SKR, Bilda och Sensus. Det kommer också att finnas i en pärm för att enkelt möjliggöra för uppdateringar och tillägg av ny information. Materialet kommer att tryckas i 1000 exemplar. Alla kursdeltagare kommer att få varsin pärm och kommer att få uppdateringar och tillägg.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet ej nått. Något studiematerial har inte producerats i samarbete med Sensus och Bilda. Meningskiljaktigheter kring finansieringen ledde till att

samarbetet kring studiematerialet avbröts. SKR har under år 2006 på egen hand arbetat fram ett studiematerial, materialet kom dock först vara färdigt under år 2007.

Resultat av projektets temagrupp

Måluppfyllelse huvudmål för temagruppens arbete 2006

I SKRs projektbeskrivning formulerades följande huvudmål för arbetet under år 2006:

- Huvudmål är att under 2006 upparbeta kontakter för att initiera en dialog och ett ”kunskapande” mellan myndigheter och offentliga aktörer å ena sidan och kyrkor /organisationer med tro som grund å andra sidan för att tillsammans kunna förstå mer och därmed kunna vara mer effektiva i integrationsarbetet – framförallt introduktionen och mottagandet av nyanlända - samt hitta sätt att konkret samarbeta.

Kommentar kring måluppfyllelse: Huvudmålet har delvis nåtts. Temagruppen har initierat en dialog mellan myndigheter och trossamfund. Förhoppningen var dock att få fler myndigheter att delta än Integrationsverket och Migrationsverket. Sveriges Kommuner och Landsting, Myndigheten för skolutveckling samt Arbetsmarknadsverket tillfrågades men valde att tacka nej till att delta i temagruppen. Uppslutningen från de inbjudna trossamfunderna har också varit varierande.

Temagruppens arbete kom igång först under hösten år 2006. Det första mötet hölls så sent som i början av oktober.

Dialogen inom projektet mellan myndigheter och trossamfund har hittills endast förts på en central nivå internt inom temagruppen. Målet att identifiera konkreta sätt att samarbeta har inte nåtts. Gruppen har istället fokuserat på att formulera en uppmaning till samarbete riktad till lokala myndighetspersoner och lokalt aktiva inom trossamfunderna. Uppmaningen har när detta skrivs i slutet av maj 2007 ännu inte skickats ut.

Måluppfyllelse delmål för temagruppens arbete 2006

- Delmål 1 är att få tillstånd en mindre temagrupp på nationell nivå som kan utbyta erfarenheter och kunskap. I gruppen skall ingå företrädare för relevanta myndigheter och offentliga aktörer samt kyrkor och andra organisationer med tron som grund. Temagruppen skall träffas minst 5 gånger under 2006. I framtiden kan det eventuellt ombildas till en större plattform.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet delvis nått. En temagrupp finns i dag med representanter från SKR, Judiska centralrådet, Sveriges Muslimska Råd, Migrationsverket och Integrationsverket. Tre myndigheter som bjöds in att delta valde att tacka nej (Sveriges Kommuner och Landsting, Myndigheten för skolutveckling och Arbetsmarknadsverket). Deltagandet från några av trossamfunderna har också varit varierat. Sveriges Muslimska Råd har endast deltagit sporadiskt i temagruppens arbete, företrädare för de ortodoxa kyrkorna i Sverige har även bjudits in att delta men intresset har varit lågt. Endast 2 möten hölls under år 2006 (ett tredje möte hölls i början av januari 2007). Tankarna om att i framtiden ombilda temagruppen till en större plattform med fler deltagande organisationer har inte konkretiserats.

- Delmål 2 är att den nationella temagruppen kan följa upp hur de projekt som finansieras av ERF och som drivs av kyrkor och andra organisationer med tron som grund fungerar för att tillsammans kunna dra lärdomar och förbättra framtida projekt.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet ej nått. Någon uppföljning av lokala ERF-projekt³ som drivs av kyrkor och andra trossamfund har inte skett.

- Delmål 3 är att uppmuntra till liknande temagrupper på regional eller lokal nivå. Målet är att minst 5 sådana grupper skall bildas under 2006.

Kommentar kring måluppfyllelse: Målet har ej nåtts. Regionala och lokala temagrupper har inte bildats under år 2006.

Kommentar kring resultatet

Av projektets två delar (kursverksamhet för SKRs medlemskyrkor och temagrupp för bättre dialog mellan trossamfund och myndigheter), har kursverksamheten haft det avgjort bästa resultatet. Kurserna har hållit en hög nivå och fått ett mycket positivt mottagande. SKRs kurser har svarat mot ett starkt behov hos medlemskyrkornas gräsrotter om fortbildning kring asylmottagande och integrationsarbete. Arbetet inom projektets andra del kring dialog mellan trossamfund och myndigheter har varit trögare. Antalet myndigheter och trossamfund som deltagit i arbetet blev färre än man från början hoppades. Arbetet inom den del av projektet har behov av att konkretiseras. Arbetet har hittills handlat om att ta fram en uppmaning om lokalt samarbete mellan trossamfund och myndigheter. Temagruppen har dock inte konkretiserat hur man tänker sig att detta ska ta sig i uttryck. Man har heller inte skapat lokala/regionala mötesplatser för trossamfundsrepresentanter och myndigheter där de kan diskutera behovet av ett bättre samarbete och hur detta skulle kunna ta sig i uttryck.

Projektets båda delar (kursverksamhet och temagrupp för bättre dialog mellan trossamfund och myndigheter) bygger att döma av resultatet av utvärderingen på en korrekt behovsanalys. Utvärderingen visar att det finns ett stort utbildningsbehov hos engagerade volontärer och anställda lokalt inom SKRs medlemskyrkor. En viktig utgångspunkt när projektet kom igång var att som en förlängning av Påskuppropet⁴ ge lokala gräsrotter kunskap om den nya asyllagstiftningen och processordningen. SKRs kursverksamhet har hållit en hög kvalitet och svarat mot detta kunskapsbehov. Det finns även ett stort behov av att stärka dialogen lokalt mellan trossamfund och myndighetspersoner. Detta för att tillsammans bättre kunna stödja asylsökande i asylprocessen och nyanlända svenskar integration i det svenska samhället. Även om det förekommer goda exempel på lokalt samarbete mellan myndigheter och trossamfund så finns ofta en okunskap om varandras motiv och respektive verksamheter. Stereotypa bilder förekommer från myndighetshåll där trossamfunden antas ha som främsta motiv för sitt sociala arbete att göra asylsökande/nyanlända svenskar till kristna. Omvänt finns ibland en bild från aktiva inom trossamfunden av myndighetspersoner som paragrafryttare utan medkänsla för den enskilde asylsökandes situation.

³ ERF står för European Refugee Fund.

⁴ Trossamfundens gemensamma upprop kring flyktingamnesti.

Rekommendationer

Behov av avgränsning

Utvärderingen visar på behov av att avgränsa arbetet. Utvärderaren kan se tre olika verksamheter i de projektbeskrivningar som formulerades inför år 2006:

1. Utbildningsverksamhet för eldsjälarna med kunskapsbehov och behov av stöd i sitt lokala arbete.
2. Arbete med att skapa vidareinformatörer av eldsjälarna som kan hålla egna kurser för att bredda engagemanget lokalt inom SKRs medlemskyrkor.
3. Dialogarbete för att skapa bättre lokal samverkan mellan trossamfund och myndigheter.

SKR bör fråga sig om man i framtiden bör göra en prioritering av något av dessa olika delar. SKR bör även fundera över om det är möjligt att driva ett projekt som omfattar både asylprocessen och integrationsarbete, eller om man bör avgränsa sig till något av dessa båda områden.

Behov av samordning

Väljer SKR att fortsätta med de båda delprojekt man i dag driver (kursverksamhet för lokalt aktiva inom SKRs medlemskyrkor samt temagrupp för ökad dialog mellan trossamfund och myndigheter) bör dessa båda delar integreras med varandra. Kursverksamheten bör bidra till att stärka dialogen mellan lokala myndigheter och trossamfundsrepresentanter.

Behov av konkretisering

Om SKR vill fortsätta arbetet med att stärka dialogen lokalt mellan trossamfund och myndigheter finns ett stort behov av en konkretisering. SKR bör definiera syftet med denna dialog, för att sedan skapa lokala mötesplatser mellan myndigheter och trossamfund.

Fortsatt prioritering av redan engagerade

Utvärderingen tyder på att SKR framför allt nått ut till redan engagerade lokalt inom SKRs medlemskyrkor. Projektet har bidragit till att fördjupa engagemanget hos redan engagerade. Det mycket positiva mottagandet av kurserna tyder på att kunskapsbehovet hos denna grupp är stort och att kurserna fyllt ett viktigt syfte. SKR bör fortsätta att stötja denna grupp, men även undersöka möjligheten att inkludera nya grupper inom sina medlemskyrkor.

Geografisk spridning & samfundsspridning

Den geografiska spridningen av projektets kurser har varit en styrka. SKR bör fortsätta med den goda geografiska spridningen av sina kurser. Utvärderingen visar på en stor dominans av representanter från Svenska kyrkan bland kursdeltagarna. SKR bör reflektera kring detta och eventuellt ytterligare förstärka marknadsföringen av kurser inom övriga medlemskyrkor.

SKR som avsändare

Projektledningen bör fundera över eventuella konsekvenser för målgruppsarbetet att SKR är projektets avsändare. Om SKR vill fortsätta arbetet med att förbättra dialogen mellan trossamfund och myndigheter bör målgruppsarbetet förstärkas inom de trossamfund som inte är kristna.

Bilaga 1 – Exempel på program från en grundkurs

Sveriges Kristna Råd inbjuder härmed alla intresserade till "De som var långt borta har kommit nära" - studiedagar kring flyktinglagstiftningen och kyrkornas flyktingarbete

Den 11-12 maj i Kyrkans Hus, Sjömansgården (torsdagen) och Mariakyrkan (fredagen) i Malmö.

Kursen stöds av medel från den Europeiska Flyktingfonden (ERF). Kursen är kostnadsfri genom tillmötesgående av Svenska kyrkan i Lunds stift och Malmö kyrkliga samfällighet. Deltagarna ordar själva logi vid behov.

Obligatorisk anmälan om deltagande senast måndag 8 maj till Hillevi Törnkvist, epost hillevi.tornkvist@skr.org eller telefon 08-453 68 02

Välkomna!

Sveriges Kristna Råd, Lunds stift och Malmö kyrkliga samfällighet

Program

Torsdag 11 maj

- 9.30 Ankomst, kaffe
- 10.00 Inledning i kyrkan
- 10.15 Introduktion av programmet
Presentationsrunda, förväntningar
- 10.45 Flyktingfrågan i ett globalt perspektiv, statistik, konventioner m.m
Michael Williams, Västerås stift
- 11:45 Den nya flyktinglagstiftningen: Genomgång av innehåll och skyddsgrunder med hänvisningar till nu gällande lag.
Anders Sundquist, Rådgivningsbyrån
- 12:30 Lunch
- 13:30 Den nya flyktinglagstiftningen: Rätt till uppehållstillstånd och tillstånd på g a synnerligen ömmande omständigheter, avvisning och utvisning
Anders Sundquist
- 15:00 Kaffe

- 15:30 Den tillfälliga lagstiftningen fram till 31 mars 2006
Anders Sundquist och Michael Williams
- 16:15 Hur skulle du göra? Gemensamma fallstudier
- 17:00 Gemensamt samtal om att vara stödperson
Lis Cederqvist-Eriksson, Spånga församling
- 18:00 Dagen avslutas

Efter 18:00 kommer tid avsättas för deltagarna att ställa frågor om enskilda ärenden

Fredag 12 maj

- 09:00 Inledning, kaffe
- 09:30 Familjeåterförenings- och anknytningsregler, Frivillig
återvandring, Återvändande efter avslag
Lena Rösell, Sociala Missionen
- 10:45 Kaffe
- 11:00 Att vara stödperson efter ett avslag: Att resa hem, att resa
vidare, att gömma sig
Lis Cederqvist-Eriksson
- 12:30 Lunch
- 13:30 Praktiska tips: Landinformation, källor, ärendehantering m.m.
Michael Williams, Lena Rösell, Anders Sundquist
- 14:30 Hur skulle du göra? Gemensamma fallstudier
- 15:30 Utvärdering
- 16:00 Avslutning och kaffe och kaka

Bilaga 2 – Exempel på program från en fördjupningskurs

VARMT VÄLKOMNA till en fördjupningskurs kring integrationsfrågor!

Linköping 14-15 september 2006

Denna kurs är del av Sveriges Kristna Råds (SKR) utbildningssatsning inom området flykting/asyl/integration, ett projekt som är delfinansierat av Europeiska flyktingfonden. Kursen är öppen för alla intresserade och vänder sig framförallt till er som på olika sätt berörs av eller arbetar med de här frågorna inom kyrkor och församlingar.

Kursen anknyter till Diakonins månad som i år har temat mångkultur och integration under rubriken ”Jag bor i en annan värld men du bor ju i samma”. För mer information se www.skr.org

Praktisk information:

Plats: Domkyrkans lokaler (centralt i Linköping)

Avgift: 100 kronor (betalas kontant på plats) – fika ingår. (Lunch ordnas gemensamt men betalas, liksom ev. boende, av varje deltagare för sig).

Anmälan: Senast 5 september till peter.carlsson@skr.org eller mobil 0705-203763

Program:

Torsdag 14 september

- 10.00 Kaffe och smörgås
- 10.30 Välkomna! Jan Johansson, Svenska kyrkan, Linköping, Peter Carlsson, SKR.
- 10.40 Presentationsrunda – förväntningar. Kristina Hellqvist, Kyrkokansliet, Svenska kyrkan
- 11.10 Presentation av Diakonins månad och materialet. Liisa Jönsson, Kyrkokansliet, Svenska kyrkan
- 11.50 Interaktiva övningar kring ”Vad är integration?” Kristina Hellqvist
- 12.30 Lunch
- 14.00 Introduktion för dem som just fått uppehållstillstånd: Hur fungerar den, hur ser ansvarsfördelningen ut, vilken roll kan kyrkan ha? Medverkande bl.a. George Joseph, Caritas, Håkan Löfstedt, Stadsmissionen i Linköping, Carl-Johan Rydberg, Integrationsverket, representant från Linköpings kommun.
- 15.30 Kaffe
- 16.00 Erfarenheter av att arbeta med praktikplatser och sommarjobb: Lis Eriksson, Spånga församling, Svenska kyrkan
Diskussion om möjligheten att erbjuda praktikplatser/anställa personer med annan trostradition i den egna kyrkan
- 17.30 Slut på kursdagen, därefter *Internationell fest*

Fredag 15 september

- 9.00 Kaffe/frukost
- 9.30 Integrationens teologi. Marco Helles från Svenska Missionskyrkan
- 10.30 Praktiskt arbete för integration:
Gun Holmertz, Caritas: Så arbetar vi i Hjällbo.

Fader Misha Jaksic, Serbisk-ortodoxa kyrkan: Så arbetar vi i Linköping.
Mette Nielson, Centrumkyrkan, Farsta: Så gjorde vi när nynazisterna
rekryterade och så arbetar vi med hedersfrågan.

12.30

Lunch

13.30

Fallstudier/diskussion som belyser

- avvägningen mellan respekt för andras trostradition – välkomnande till den egna kyrkan
- makt- och diskrimineringsfrågor

15.00

Utvärdering

15.30

Kaffe och avslutning

Bilaga 3 – Enkät om SKRs kursverksamhet år 2006 kring integrations- och migrationsfrågor

(Genomförd våren 2007 av Olle Wiklund, Roslagen relationship management)

1. Vilken av följande SKR kurs/-er på temat integration/migration gick du under år 2006?

16-17 feb i Falun:	0 svar
11-12 maj i Malmö:	6 svar
14-15 sep i Linköping:	5 svar
18-19 sep i Göteborg:	19 svar
10-11 nov i Luleå:	5 svar
28-29 nov i Stockholm:	10 svar
5-6 dec i Jönköping:	8 svar

(totalt 53 svar)

2. Vilket samfund/organisation/myndighet representerade du på kursen?

Svenska kyrkan:	33 svar
Missionskyrkan:	3 svar
Katolska kyrkan:	6 svar
Frälsningsarmén:	1 svar
Kommunrepresentant:	1 svar
Ej svar:	1 svar
Annat alternativ:	8 svar (bland annat Svenska Ortodoxa Ärkestiftet i Malmö, Svenska alliansmissionen, UNICEF, Solrosens asylmottagning i Södertälje, Kommunal socialförvaltning samt Amnesty)

(totalt 53 svar)

3. Hur skulle du själv vilja beskriva arbetet med frågor kring integration och migration i din församling/lokala organisation?

Mycket litet:	5 svar
Ganska litet:	15 svar
Ganska stort:	23 svar
Mycket stort:	9 svar
Ej svar:	1 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer från personer/organisationer som anser sig ha ett ganska litet arbete

- Svenska kyrkan: Det är i princip bara jag som jobbar med detta i församlingen, 60 procent av en heltidstjänst.

- Svenska kyrkan: Vi har ett stort internationellt engagemang i församlingen. Jobbar mycket med Tanzania. Sedan har vi också flykting- och integrationsombud. Integrationsombud fick vi inte förrän stiftet uppmanade oss till det, då blev jag integrationsombud. Vi var hjälpt familjer, ffa vår diakon har arbetat med detta.

- Missionskyrkan: Bristande tillgång på personal, många andra frågor tar all tid.

- Missionskyrkan: Vi har en grupp i kommunen med representanter från studieförbunden, Flyktingrådgivningen, även Svenska Missionskyrkan är på gång. Har fått pengar till en 50% projektledare, samt pengar för att arrangera olika aktiviteter. Handlar om att skapa kontaktfamiljer/värdfamiljer. Gör bl a utflykter men erbjuder även fortbildning och ordnar med värdfamiljer. På kursen deltog projektledaren samt en kyrkoherde från en grannförsamling som vi samarbetar med.

- Katolska kyrkan: Tio timmar i veckan jobbar jag med detta. Integration är ett av målen i vår församling. Vi har inte kommit längre än att kyrkan fungerar som mötesplats för olika internationella möten, men vi har inget projekt. Kursen i Stockholm som jag var på kom att handla om flyktingpolitik. Det var inspirerande att höra hur andra jobbar.

- Ganska få asylsökande i området där församlingen finns.

- UNICEF: Nystartat att fokusera på flyktingbarn för UNICEF Sverige men det kommer förhoppningsvis att växa med tiden.

Kommentarer från personer/organisationer som anser sig ha ett ganska stort arbete

- Migrationsverket har ett förvar i Gävle. Vi stöttar med olika praktiska saker, ofta mycket skrivelser och att finnas med som medmänniska, följa med till sjukhuset.

- Fräls/Gbg: Vi är engagerade i frivilligverksamhet på Sagåsen (ett ankomstboende hos Migrationsverket, det första boendet som de asylsökande kommer till). En grupp församlingar runt om i Göteborg ansvarar för varsin dag på Sagåsen. I gruppen ingår Frälsis, IM, Caritas, RB, rkuf, Fiskebäckskyrkan, Saronkyrkan och en församling i Svenska Kyrkan.

- Svenska kyrkan/stiftsperson: Det är 244 församlingar i sv kyrkan i Gbgs stift. Ser väldigt olika ut i olika församlingar. Det finns ett stort behov av ny kunskap. Ffa kring den nya utlänningslagen och hur vi som frivilliga organisationer kan och ska agera utifrån den. Det är ytterst sällan som man som församl medlem agerar som ombud, men man följer med. Då är det viktigt att veta i vilket läge i asylprocessen ett ärende befinner sig.

- Svenska kyrkan: Det har funnits en grupp ganska länge i Luleå stift. Kom till vid 80-talets början i samband med någon flyktingvåg. De senaste fem åren har arbetsgruppen haft mycket besök i olika församlingar. Framst där det finns mottagande av asylsökande. Utbildningar och reflexionstillfällen, ibland i samarbete med RK, RB och några andra organisationer. Har fungerat som ett nätverksbyggande där även Polisen, Socialförvaltningen och Migrationsverket har funnits med. Arbetsgruppen har även till uppgift att följa utvecklingen i stiftet, jobba med ekumenisk samordning och stödja församlingarna. Framöver kommer det bli mer inriktning mot integrationsfrågor i och med att i stort sätt alla kommuner i stiftet har skrivit avtal om att ta emot nyanlända.

- Församlingen har bl a anställt två flyktingar på lönebidrag. Vi har också träffar en gång i månaden med familjer från olika kulturer.
- Svenska kyrkan: Det bor mycket folk från andra länder i Gävle Maria Församling. Arbetar en del med det som diakon i församlingen.
- Svenska kyrkan: Vi har samlat en grupp människor kring vårt AFFI-ombud. Dessa deltar i verksamhet två dagar i veckan. Kyrkoherden och övriga anställda försöker tillskapa bra möten i vardag och helgdag.
- Vi har god kontakt med flyktingfamiljerna via öppna förskolan, grupp för inv. kvinnor och svenska kvinnor och en grupp för inv. män och svenska män. Men mer kan alltid göras.
- Det blir mest besök och stöd till asylsökande och gömda. Ett mycket mer omfattande integrationsarbete skulle behövas.
- Svenska kyrkan: Genom att medverka i möten inom en paraplyorganisation i Malmö uppdateras vi om olika integrations- och flyktinginsatser som görs. Vi har projekt på skolan tillsammans med Islamic Center.
- Frälsningsarmén: Vi har rätt många personer här som har problem med sina "papper". Vi har även några som vi arbetar med personer som kommit till oss genom andra organisationer bl a från Röda Korset.

Kommentarer från personer som anser sig ha ett mycket stort arbete

- Kyrkornas flykting rådgivning: Har själv jobbat inom SFI under 25 år. För 15-20 år sedan var vi flera SFI-lärare som hade en förankring inom olika kyrkor och församlingar. Vi pratade om att vi som lärare och församlingsmedlemmar skulle vara en länk. Startade då Kyrkornas Flyktingrådgivning som till en början jobbade med att erbjuda kontaktpersoner. Såg också att det behövdes en sammanhållande länk i kontakten med myndigheter. Sökte medel för att kunna ha en anställning. Samverkan mellan kyrkorna, dåvarande invandrarverket och kommuerna. Invandrarverket var med och gav startbidrag. Sedan har kyrkorna mest stått för ekonomin men även i viss mån kommunen. Ett 20-tal församlingar är anslutna i Borås med omnejd. Ett brett ekumeniskt arbete: Sv kyrkan, de flesta frikyrkorna, katolska kyrkan och även ortodoxa församlingar. Vår uppgift är att vara en länk i olika sammanhang. Till Migrationsverket, vården med flera. Vi har ett ganska öppet samarbetet med Migrationsverket med bland annat regelbundna träffar där de informerar oss om vilka flyktingströmmar som kommer.
- Svenska kyrkan: De som jobbar med integrationsprojektet är jag och en annan präst. Sedan är även vår kyrkoherde och diakoner har även jobbat... Vad gäller församlingsmedlemmar fungerar som kontaktpersoner ungefär 10 personer. Vi ska börja med Integrationsprojekt snart för msk som redan fått asyl (finansierat av kommunen). Att hjälpa msk som fått uppehållstillstånd, att etablera sig. Kurser om sh-kunskap, ekonomi, juridik etc. Vi har även kvinnoträffar kring hur olika myndigheter fungerar... hur dagis fungerar. Ska snart ha en pilotkurs och ska fortsätta med praktikplatser i Svenska kyrkan men även genom andra kontakter, på företag, i butiker. Vi har även planerat studiebesök till myndigheter t ex Försäkringskassan.

- Katolska kyrkan: Caritas Gbg och Caritas Angered arbetar mer eller mindre dagligen med frågorna.

4. Vilka kunskaper om frågor kring integration och migration hade ni i församlingen/din lokala organisation innan kursen?

Mycket små:	2 svar
Ganska små:	15 svar
Ganska stora:	29 svar
Mycket stora:	3 svar
Ej svar/ogiltigt svar:	4 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer från personer som anser sig ha ganska små kunskaper

- Prästerna som är ansvariga för de olika nationaliteterna i församlingen förstår inte hur viktigt det är med integration särskilt för den andra generationen.

Kommentarer från personer som anser sig ha ganska stora kunskaper

- När invandrarfamiljer sökt sig till vår kyrka har vi byggt upp kunskap kring det.

- Församlingen har ett antal medlemmar som kommit som asylsökande till Sverige.

- Inte så hemskt mycket nyheter för mig. Har jobbat mycket med detta.

- Har lärt mig ganska mycket under de fyra år som jag jobbat med dess frågor. Varit tidigare kurser från Stiftet och SKR.

- Gbg:s stift har ordnat flera kurser om t ex lagändringar etc i asyllagstiftningen. Vi har även gått andra kurser som SKR arrangerat.

- Under den tid det funnits en flyktingförläggning i vår kommun har vi haft förmånen att ha några eldsjälar som verkligen gått på djupet i både stöttning av familjer och att sätta sig in i lagar och bestämmelser, att fråga och ifrågasätta, att försöka påverka och bygga gemensamma nätverk.

- Jag har under 14 år upplevt hur några invandrade familjer lever och det har gett mig praktisk erfarenhet.

- Vi arbetat med frågor kring migration sen 1989 och med integration sen 1994

Kommentar från personer som anser sig ha mycket stora kunskaper

- Jobbat sedan 60-talet med frågorna.

5. Vem (om någon) arbetar med integrations-/migrationsfrågor i din församling/lokala organisation?

Endast volontärer:	10 svar
--------------------	---------

Endast anställda: 9 svar
Anställda och volontärer: 25 svar
Annat alternativ: 8 svar
Ej svar/ogiltigt svar. 1 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer

- Barn I Väntan har bildats i Malmö av IM och Svenska Kyrkan arbetar framför allt med att stärka självkänslan hos barn i väntan på besked. Sedan jobbar församlingarna runt om i stiftet mycket med detta.

- Haft samlingar med stadsdelsnämnden och någon frivilligorganisation för att starta mötesplatser. Har handlat om att msk i området rekryterats till nationalistiska organisationer. Men vi jobbar inte dagligen med de frågorna.

- En anställd för närvarande.

- Endast lokala Caritasordföranden och enskilda i församlingen.

- F.n. bara några få individuella fall. Intresset är dock stort.

- Anställda och fritidare, Rädda Barnen, andra samfund i närområdet m.fl.

-Kommentar från stiftsnivå: En kombination av enskilda engagerade medlemmar och beslut av ledningen i stiftet. Sv kyrkan har även en person som jobbar centralt med detta.

- I de församlingar där det är mycket arbete finns det en eller flera eldsjälar som är engagerade.

- Endast en person som jobbar med detta (anställd, jag).

6. Vad är den främsta anledningen till att din församling/lokala organisation har engagerat sig för integrations-/migrationsfrågor?

Engagerade enskilda medlemmar: 31 svar
Beslut av ledningen: 12 svar
Ej svar/ogiltigt svar: 10 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer

- Eget initiativ att jag åkte på kursen. Var nyfiken att sätta mig in i det och ha det som en kunskap, men med stöd med kyrkorådet. När jag pratat om det när jag kommit tillbaka så finns det ett intresse.

- Det är väldigt många flyktingar som kommer till oss. De behöver hjälp att skriva brev, att läsa avslag de får från myndigheter osv. I början var det jag som diakon började jobba, sedan när det växte så har kyrkorådet bestämt att vi ska jobba med detta arbete

- Jag vet inte hur det började, men gissar att det var enskilda som påpekade behovet för ledningen som sedan startade den arbetsgrupp jag verkar i.
- Detta är ett gemensamt beslut men som kom till på personalens initiativ.
- Efter uppmaning från stiftet att förordna om integrationsombud- Sedan lång tid har vi även haft ett flyktingombud i vår internationella kommitté.
- Församlingen finns i ett förortsområde och omständigheterna tvingar både den som vill och den som inte vill att arbeta med integration och migration.
- Eftersom det kommer så många asylsökande till kommunen så har vi fått pengar att bedriva en verksamhet där vi kan hitta nya metoder för att jobba med de nyanlända.
- Enskilda medlemmar som gjort att det blivit ringar på vattnet och då även inbegripit ledning och anställda.
- Beslut av ledningen: Efter uppmaning från stiftet att utse ett integrationsombud. Sedan lång tid har vi även haft flyktingombud i vår internationella kommitté.
- Ingår i våra arbetsuppgifter att ge hjälp oberoende av vem man är.
- Församlingsledningen gjorde om en traditionell tjänst, till en tjänst som skulle jobba med invandrare. 40-50 procent av tjänsten handlar om att arbeta med invandrare.

HÄR FÖLJER ETT ANTAL JA OCH NEJ FRÅGOR

7. Har kursen bidragit till att stärka din församlings/lokala organisations arbete med flyktingar och asylsökande?

Ja:	41 svar
Nej:	10 svar
Ej svar/ogiltigt svar:	2 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer till Ja-svar

- Kunskap stärker alltid, men kan inte säga något påtagligt som vi gjort som ett resultat av kursen. Tidigare har vi haft så många inflyttade till Danderyd men nu kommer det. Det är svårt att veta vad man ska göra, det är inte bara att genomföra aktiviteter man måste också förändra attityder.
- Jag fick en bra insyn från de som jobbar mer med frågorna. Bra statistik hur många som kommer från olika länder, hur många som får ja och hur många som får nej.
- Vet nu lite vad de pratar om när man pratar om olika lagar och synsätt. Är samtidigt medveten om att de ute i stiftet har mer kunskaper.

- Det har blivit mer kontakt om de här frågorna mellan socialtjänsten här och oss efter kursen. Vi ville inte bara åka kursen utan att också få igång ett samarbete efteråt. Lyckat att vi åkte dit tillsammans med socialförvaltningen.

- Bra med nätverket! Inspirerande att se att flera brinner för detta arbete.

- Det är väldigt motiverande att få information, men även se hur de andra jobbar. Väldigt bra föreläsare.

- Nya personer, kontaktvägar och kunskapsinnehållet i sig. De nyanlända har väldigt många frågor, de får information från Migrationsverket, men det betyder inte att de förstår den. Frågorna kommer till oss och då måste vi berätta hur det fungerar. Det finns personer ute i landet som sitter och väntar och har väntat ett år. Migrationsverket har inte berättat att de tar det i turordning. Skapar en enorm osäkerhet. En kärnpunkt att vi måste veta hur det ska gå till.

- Framför allt viktigt att bli uppdaterad eftersom det är ständigt föränderligt.

- För mig personligen har det varit ett stöd för att fortsätta tänka kring de här frågorna. Och få inspiration att göra saker.

- Det har gett mer kunskap om nya asyllagstiftningen och nya processordningen.

- Kunskap men även nätverksbyggande.

- Vi har fått mer kunskap och kan därför göra ett bättre arbete.

- Jag tror det. Mycket fakta om nya migrationslagstiftningen, bra! Var även ett pass om att vara hjälpare, det är viktigt, är man eldsjäl kan man bränna ut sig. Det är väldigt svårt att acceptera att någon måste återvända, som man stöttat länge.

- Viktigt att inte känna att man är ensam, se att andra jobbar med detta. Viktigt att få kunskap om lagstiftningen, att kunna ställa frågor till folk som vet vad som gäller. Knyta kontakter. Ger väldigt mycket, inte minst i pauser. Juridik är svårt när man bara läser om det, lättare när man får det förklarad på en kurs.

- Några av de som var med hade nyligen börjat engagera sig, så för dem blev nog denna kurs en ordentlig väckarklocka inte minst kring utlänningslagens tillämpning.

- Fick bekräftat att vi "var på rätt väg" i vårt arbete.

- Alltid trevligt och lärorikt att höra hur andra arbetar med frågorna.

Kommentarer till Nej-svar

- Vi har haft ett bra arbete hela tiden.

- Inte än - många äldre har erfarenheter men är inte längre aktiva. Några yngre är på väg in i verksamheten.

8. Har ni fått användning för kunskaperna från kursen?

Ja: 43 svar
Nej: 7 svar
Ej svar/ogiltigt svar: 3 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer till Ja-svar

- Har redogjort för kursinnehållet i arbetslaget, gett mig lite bättre bakgrundsförståelse.
- En Stockholms-församling som var med på kursen hade invandrare i tjänst på kyrkkaffe, idén var bra men vi kanske inte kan göra det här för vi har en anställd husmor.
- Absolut. Det handlar mest om processordningen. Vi får inte råda dem men vi får informera dem.
- Har fått mer på fötter, vet var man ska vända sig. Har också blivit lättare att ta kontakt med varandra. Också viktigt att veta vad som gäller i kontakterna så man kan säga till de asylsökande och var man kan hitta info.
- Nya grundlagen var viktig. Har använt den i en del fall. Det stärker mig, jag är väldigt ensam annars, det stärker mig att träffa andra.
- Ja, det var bra att vi fick informationen att det är nya lagar som gäller, men detaljerna kan man inte fånga upp. Det är så nytt med lagstiftningen, det man skulle vilja veta är om det blivit svårare att få stanna.
- Jag tror det, fick en massa material som jag kan gå tillbaka till.
- När jag var på kursen, pratade vi om en väldigt konkret grej om en tjej som fått avslag och jag visste inte vad jag skulle göra. Då fick jag tips om hur jag skulle gå vidare.
- Man blir säkrare när man vet och inte bara försöker.
- Fått en rakare ryggrad genom att jag vet mer.

Kommentarer till Nej-svar

- Inte så att jag kan ge konkreta exempel, men det känns som en trygghet att jag vet vem jag ska hänvisa till när något dyker upp.
- Inte just nu - kunskaper förvärvades i samband med några fall. Dessa fall är bakgrund till deltagande i kurser av det här slaget.

9. Har kursen bidragit till att ni höjt er kompetens kring integrations- och migrationsfrågor?

Ja: 48 svar
Nej: 3 svar

Ej svar/ogiltigt svar: 2 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer till Ja-svar

- Lite mer än förut, och att jag fått ett nätverk och fler som jag kan hänvisa till.
- Jag tycker att det är väldigt viktigt att SKR fortsätter att lägga krut på det här. Det är en ekumenisk fråga. Det är kyrkornas samlade angelägenhet.
- Min förhoppning är att det har ökat kompetensen, och att man också blivit inspirerad.
- Samtalen med andra kursdeltagare gör att man känner sig säkrare.
- Mycket viktigt att få överblick för att höja graden av beredskap.
- Framför allt kring den nya utlänningslagen.

10. Upplever du att kurser av den typ som du gick bidrar till att höja kyrkornas engagemang, genomslag och trovärdighet i den flyktingpolitiska debatten?

Ja: 47 svar

Nej: 4 svar

Ej svar/ogiltigt svar: 2 svar

(totalt 53 svar)

Kommentarer till Ja-svar

- Ja, man får möta msk både från glesbygd och storstad. Att få ha en dialog!
- Kursen bjöd på kunniga, engagerade föreläsare med stor egen erfarenhet om det de pratade om. Det ger stor trovärdighet och skapar ett förtroende och engagemang hos oss som lyssnar. Bra också att få/våga ställa frågor utifrån den egna okunskapen, där inga frågor känns "fel" och vi kan få svar direkt.
- Allt som handlar om nätverk och information är jättebra!!!
- Bra innehåll i kursen som ger kunskap bygger nätverk, ger inspiration och mod att arbeta vidare.
- Det tycker jag definitivt är ett bra sätt. Kursen gav sansad information, de som pratade visste vad de pratade om. Balanserad information. Väldigt tydligt. När man vinklade saker sa man att det här vinklar vi nu, men så här står det i lagen.
- Absolut en bra metod. Var väldigt nöjd med kursen! Utbyta erfarenheter med andra. Bra tempo!
- Otroligt viktigt, när man jobbar med det här jobbar man mycket i det tysta och ensam.

- Ja, kurser är bra. Men det är också viktigt med att öka empatin, solidariteten hos människor, vet inte hur man gör det. Lite allmänt i samhället att vi bara håller på med vårt eget och inte orkar annat.

- Flera av kvinnorna i vår grupp, är inte kyrkliga utan kommer från PRO. Men de var så fantastiskt nöjda med den här kursen. Tycker inte att stiftets grupp gjort något som kan jämföras med den här satsningen. Alla som var med och föreläste känner man till om man jobbar med asylsökande, de är väldigt duktiga!

- Jag är jätteglad för samarbetet med SKR. Bra föreläsare och praktiskt att vi i stiftet fick hjälp att arrangera denna kurs. Fantastiskt att få samarbeta med SKR att det fanns ett färdigt paket att köpa. Vår ambition har varit att ha regelbundna utbildningar. Till våren vill vi ha en ny!

- Jag tror det, ibland känner jag att vi som jobbar i kyrkan ska vara så snälla. Ibland kan vi sätta lite press på myndigheterna när det gäller lagar och regler. En sådan här kurs kan ge kunskap så att man kan ställa krav på myndigheter för att försvara rättigheter hos de människor som vi möter.

- Blir glad när man upptäcker att vi är många!

- Det hjälper att bygga nätverk med övriga kyrkor och organisationer, och enskilda engagerade människor. Det bidrar att vi jobbar på ett mer professionellt och sakligt sätt

Kommentarer till Nej-svar

- Inte mycket från kyrkorna men i kyrkorna finns det eldsjälur som vill jobba med flyktingar.

- Församlingens migrationskaraktär gör att situationen är väl känd genom egna erfarenheter och kontakter. Det finns en stor grundläggande förståelse och ett självklart engagemang för frågorna. Man behöver aldrig motivera människor att engagera sig eller att ha förståelse.

- I och med att det är ungefär samma människor som driver frågorna är vi redan kända i kommunen och bland myndigheterna.

11. Saknade du något i den kurs som du gick eller har du andra förslag hur SKR skulle kunna stödja lokalt arbete till stöd för flyktingar och asylsökande skriv gärna några rader om detta.

Kommentarer

- Det fanns bitar som man kunde gett lite mer utrymme till, t ex vad som gäller inom lagstiftningen.

- Det man möjligtvis skulle haft med var något från Migrationsverket.

- Mer tid för samtal med föreläsare och kursdeltagare.

- Saknade inget, för mig var det så pass mycket nytt. Utifrån min horisont bra! Väldigt bra med Peters Anderssons arbete på Göteborgs stift. Det engagemanget gör det väldigt praktiskt för mig på församlingsnivå.

- Inte i den här kursen, var heltäckande. Alla goda krafter behövs, så pass komplicerade saker att det är viktigt att få andra med sig, ekumeniskt sätt viktigt att man inte går in och tar varandras medlemmar. Viktigt att veta vilka kyrkor som finns i Sverige så att man hänvisa de nyanlända vidare.

- Empati, hur man lär ut det. Hur man sprider kunskap till församlingar generellt om dessa frågor så att de fler engagerade. Att jag skulle kunna anlita SKR för att hålla en kurs i min kommun, det är lite en trötthet i min kommun. Jag har börjat att skriva ner anteckningar från kursen för att föra vidare till mina kollegor men jag hinner inte det.

- Vi som deltog har enbart gott att säga om kursen. Bra och kompetenta föreläsare, bra och aktuellt innehåll. Toppen att man arrangerar sådana här kurser lokalt, annars brukar vi i norra regionen glömmas bort. Ordna hemska gärna fler utbildningsdagar av denna typ!

- Jag saknade möjligen mer tid till grupparbeten. Att få brottas med konkreta frågor. Andra förslag: Ett sätt är att man på SKRs årsmöte antogs ett policydokument: "Så här tycker vi" kring de här frågorna. Det vore ett stöd för oss på församlingsnivå som vi kan ta avstamp ifrån.

- Om det finns ett problem, vem ska jag vända mig till. Lista med kontaktpersoner som är duktiga på olika områden som man kan ringa till. Nyhetsbrev, där vi snabbt får veta om det är väldigt viktiga saker. Någon nyhetsbevakare, typ "nu kommer en ny regel som gäller Irak-flyktingar".

- Nej, inte som jag minns. Kanske att man skickar en fråga till kyrkorna om önskemål om kursinnehåll, vad är det ni saknar, vad är det ni vill lära er speciellt om. Just nu kommer det väldigt många från Irak. Vad är det nya som händer, vilka regler gäller? Vad gäller för folk som vill gömma sig, eller gömmer sig? Hur ska vi hantera de här människor, vad kommer att hända med dem, vad ska vi säga till dem? Nyhetsbrev med senaste informationen, vad som gäller i dag. Vad gäller flyktingarna från Irak, vem kan stanna vem kommer få avslag?

- Det var ju oerhört mycket och bra information vi fick, för att det hade hänt så mycket just då, ny lagstiftning, övergången till Migrationsdomstolar etc. Värdefullt är också att kunna ta del av andras lokala erfarenheter, få råd och tips, kanske sitta i smågrupper. Fanns inte så mycket tid till det just på den kursen - men det kan bli vid ett annat tillfälle!

- Ekonomisk hjälp för praktiska ändamål är också en förutsättning i sammanhanget och en viktig del som borde tas upp mer.

- Saknar ständigt någon att diskutera enskilda fall med. Mer tips och idéer till bra offentliga biträden, mer överbyggande kontakt med Migrationsverket, mer stöd att få kontakt med familjer och enskilda som kommer hit.

- Vår personal, särskilt diakonerna, skulle behöva utbildning, borde vara obligatorisk.

- Någon form av rådgivningsbyrå även i Göteborg vore bra

- Ett tydligare barnrättsperspektiv och fokus.

- Finns säker mycket som går att göra, men viktigast är nog att veta att vi som kyrka finns i ett större nationellt sammanhang och därför kan "använda" varandra för att stötta och hjälpa.

- Möjligen några fler fallstudier. Lokala träffar så man kan undvika att hjälpsökande går runt utan att få rätt hjälp.

-Handledning, regelbundna träffar med människor som är engagerade i frågorna gärna blandat med volontärer och anställda. Mer fakta, nyheter från myndigheter och politiker. Samla de tre storstadskommunerna Gbg, Stockholm, Malmö. Skulle vi kunna få ett utbyte av kunskaper, erfarenheter och stöd av varandra, ett seriöst utvecklingsarbete, ett processarbete inte något kortsiktigt projekt. Projekt är slöseri med pengar och människors engagemang.

- Att man bjuder in även flyktingmottagningen, socialförvaltningar, Migrationsverket osv för att få forum för diskussion.

- Vore bra med en tipslista på saker som man kan göra för att öka integrationen.

12. Kontakten med myndigheter och kyrkor/trossamfund i dag? Behovet av ett närmare samarbete?

Kommentar från anställd inom socialtjänsten

- Jag tyckte kursen var intressant eftersom jag inte haft någon kontakt med kyrkan i min kommun tidigare. Jag fick en inbjudan från SKR och tog då kontakt med Svenska kyrkan i kommunen med följden att jag och två diakoner deltog i kursen.

Hur ser du på projektets uppmaning om att myndigheter och trossamfund ska söka samarbete lokalt?

- Jag ser det absolut som viktigt. Jag var den enda representanten från socialförvaltningen på kursen vilket jag tyckte var tråkigt. Det finns en generell syn att socialförvaltningen är onda, hårda och fyrkantiga och att frivilligorganisationerna är de goda.

- Det är en annan situation att jobba på en myndighet. De ideella organisationerna kan göra saker som vi inte kan göra. Till exempel kan en person inom kyrkan ha lättare att ta en kopp kaffe med en asylsökande. Vi har kanske inte möjlighet att göra hembesök och vissa har ingen tillit till myndigheter och vill inte släppa in oss. Vet också att kyrkan har öppen verksamhet som till exempel matlagning som inte vi alltid har möjlighet att göra. Kyrkan är även duktig på krisbearbetning.

- Som ett resultat av att vi tillsammans åkte på kursen (socialtjänst och Svenska kyrkan i kommunen) har vi i dag regelbundna samverkansmöten. Vi har blivit mer varse om varandra att vi finns, bland annat har vi undersökt underlaget för att starta ett café i kyrkans regi. En tidigare bra relation har blivit bättre.

Kommentar från kyrkligt regionalt samverkansorgan kring flyktingfrågor

- Vi har bra kontakt mellan Migrationsverket lokalt och sociala myndigheter och andra ideella organisationer.. Väldigt mycket är personrelaterat. Kontakterna funkar när det finns personer som tycker att det är viktigt att prioritera dess frågor. Myndigheterna känner till oss väl eftersom vi varit aktiva under lång tid.

Kommentar från församling inom Frälsningsarmén

- Vi tillsammans med några andra kyrkor/församlingar i staden har ett samarbete med Migrationsverket på ett ankomstboende. Migrationsverket är glada för det arbete som vi gör.

Något som är väldigt viktigt om man ska samarbeta med myndigheter är att alla ideella organisationer som deltar har stöd från den egna ledningen. Att frågan prioriteras från högsta till lägsta nivå inom organisationen.

Kommentarer från församling inom Missionskyrkan

- Jag tror att myndigheter och kyrkor behöver varandra. Vi har redan i dag en god relation till de sociala myndigheterna. Vi i kyrkorna ska inte göra deras arbete, vi ska vara på den medmänskliga sidan, kyrkan skulle kunna göra mer kring diakonala delar. I vår stad finns det väldigt mycket invandrare och ibland blir det kulturkrockar mellan ungdomarna i skolan. Alla goda organisationer och ideella föreningar behövs.

- Det kan finnas en liten risk att som kyrka ha ett för starkt samarbete med myndigheterna. Risken är att man blir sammankopplad med myndigheten. Jag vet t ex om diakoner som både gett stöd till asylsökande och till personal på Migrationsverket som också kan behöva stöd. Dialogen mellan kyrkor och myndigheter behövs men det är viktigt att diskutera hur man balanserar den. Kommer kyrkan för nära myndigheterna så kanske vi tappar fokus på vem vi i första hand ska stödja (dvs de asylsökande). Att ha kunskap om varandra för att veta varandras förutsättningar är däremot jätteviktigt.

Kommentar från församling inom Svenska kyrkan

- Vi har haft lite kontakter sedan tidigare och också ett ganska gott förhållningssätt mellan Svenska kyrkan och socialen. Det finns ett pågående samarbete, vi har satt oss ner socialtjänst och kyrka för att se om det finns något som vi skulle kunna integrera i våra respektive verksamheter.

Kommentar från församling inom Svenska kyrkan

- Myndigheterna har en positiv syn på Svenska kyrkan eftersom vi är så kända. Myndigheterna har uttryckt att de andra samfundet i kommunen har ett missionssyfte med sin verksamhet men att inte vi verkar ha det. Jag har en hel del kontakter med muslimer men jag skulle aldrig försöka påverka dem att bli kristna, även om jag blir jätteglad om någon är nyfiken på kristendomen.

Kommentar från församling inom Svenska kyrkan

- Ibland känner jag en skepsis när jag tar kontakt med Migrationsverket. Att jag lägger mig i deras jobb när jag engagerar mig olika fall.

Kommentar från församling inom Svenska kyrkan

- När kommunen skulle ta emot asylsökande för några år sedan höll Migrationsverket och kommunen ett informationsmöte i församlingslokalen. Det utmynnade i att en av våra frivilligarbetare i kyrkan tog på sig att vara kontaktperson för Migrationsverket. Vi bildade en förening som skulle jobba med integrationsfrågor eftersom vi märkt att det fanns personer på orten som var skeptiska.

- Vi har en mycket god relation till myndigheterna i kommunen. Socialkontoret och Migrationsverket kommer till oss varje månad och träffar oss i den lokala grupp som vi bildat inom kyrkan. Då kan vi reda ut frågor och saker med dem, det är jättebra. I början tyckte vi att de var helt omänskliga och vi grälade på dem för vi var besvikna å de asylsökandes vägar.

- I dag har vi mycket större förståelse för att de måste följa ett regelverk som de inte så mycket kan styra över. I början tänkte vi att de var rasister, i dag förstår vi varför de gör vissa aktioner i bland.

- Migrationsverket är väldigt tacksamma för det vi gör. Vi förhindrar konflikter, ordnar praktikplatser eftersom vi har lokal kännedom, olika träffpunkter t ex kommunala öppna förskolan, hjälper till förmedla kontakter till advokater, översätter information som skrivits på krånglig svenska till lättare svenska, t ex att man är berättigad till barnbidrag, liten second hand affär osv.

Vad är orsaken till det starka ideella engagemanget inom kyrkan i kommunen?

- De fantastiska ideella krafterna som finns här. Av min anställning som diakon lägger jag 50 procent av min tjänst och har fått tillåtelse av min chef att göra det. Det har blivit mindre efter nya lagstiftningen eftersom de inte stannar lika länge. Men det hade inte gått om jag inte haft den ideella gruppen bestående av kvinnor mellan 65 och 70 som är jättetuffa (tillhör PRO), gör ett sådant otroligt arbete och ställer upp i vått och torrt. Vi fick pris från kommunen för att vi vänt opinionen, många som var emot att vi skulle ta emot flyktingar har helt ändrat inställning.

- Ibland kan jag känna att vi serverat och fixat lite väl mycket åt de asylsökande, den strategin håller vi på att ändra på. I dag får de betala lite pengar för en skjorta eller cykeln som vi fixat fram.

Kommentar från församling inom Svenska kyrkan

- Jag tror att i församlingar där man jobbat med flykting och migrationsfrågor så har man också skapat en god relation till myndigheterna. Det är ett socialt arbete och vi måste se vad som är bäst för den enskilde asylsökande, nyanlände. När uppmaningen kommer från SKR ska jag sprida den och kanske även ta en samtal med biskopen.